

Proměny školy

škola jako učící se organizace (evaluace ... kvalita)

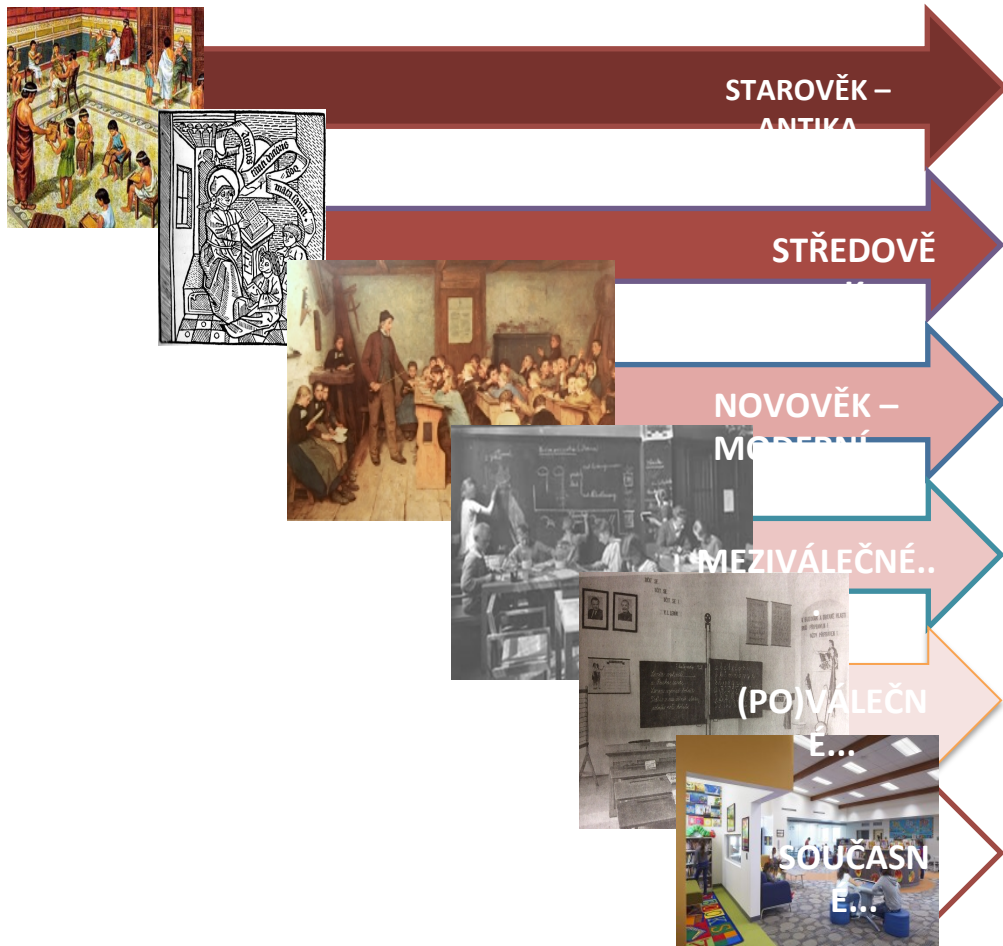

Přednášky z pedagogiky (jaro 2019)

Tomáš Janík, Institut výzkumu školního vzdělávání PdF MU

Připomenutí z předminula

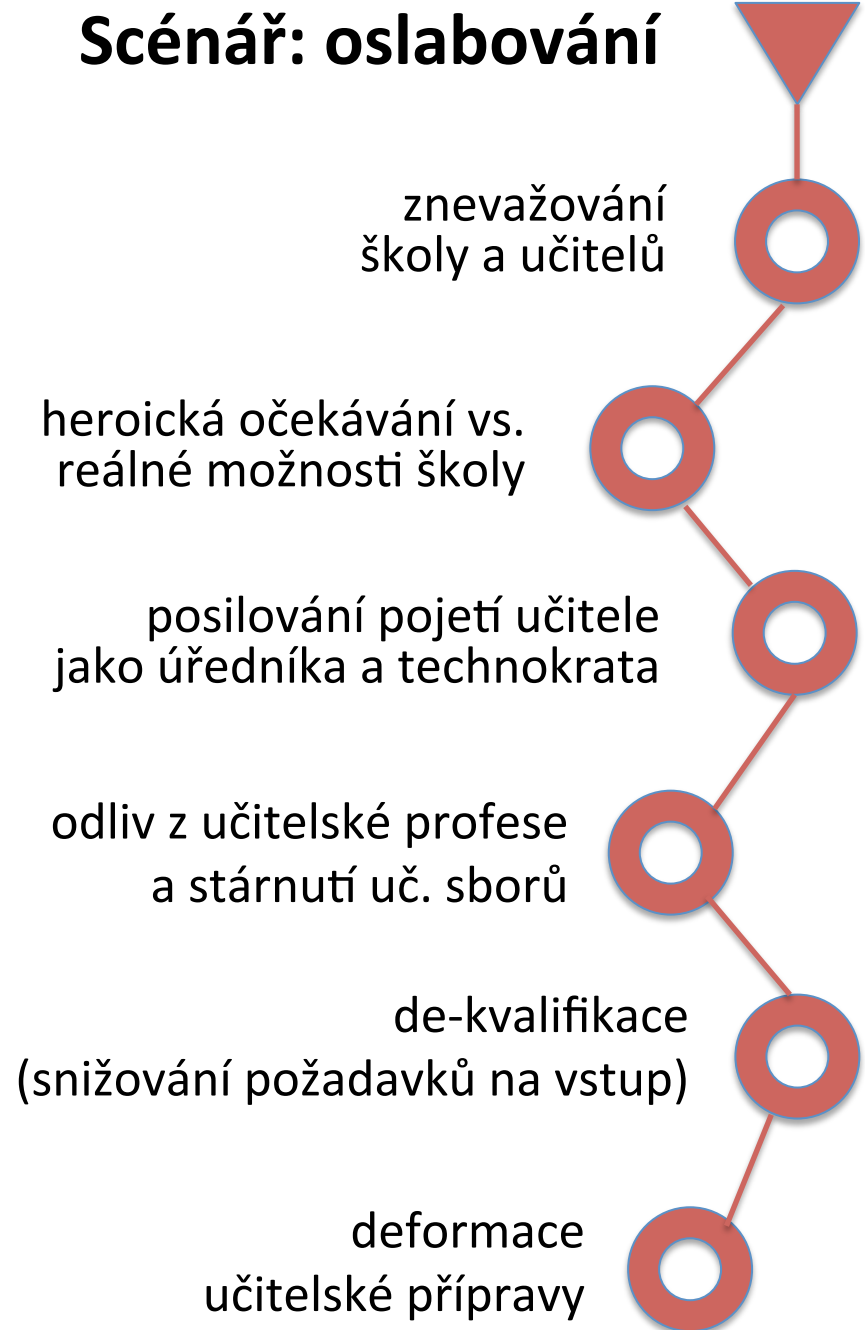
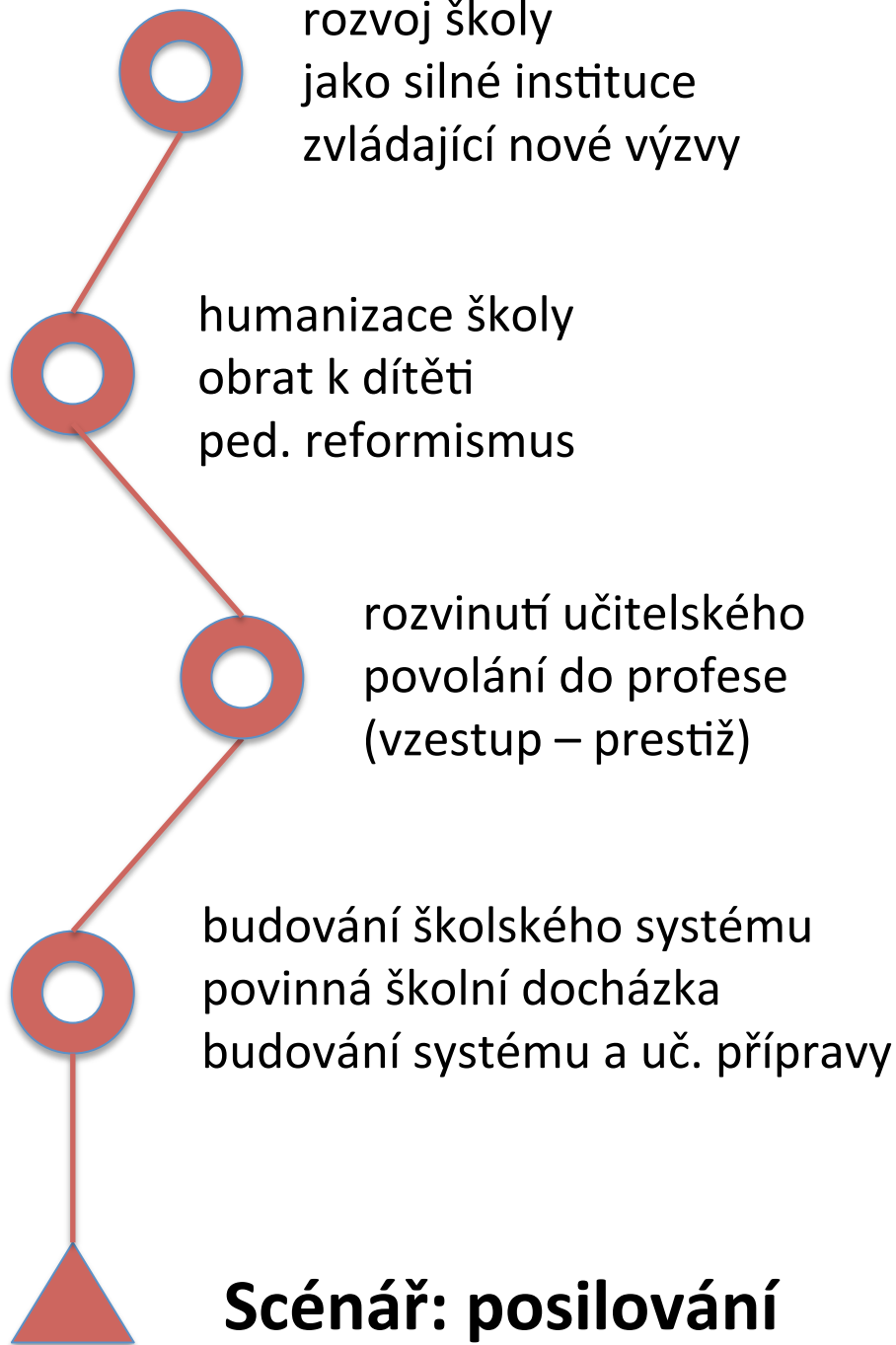
- Co je škola – označení pro prázdno (možnost věnovat se věcem přesahujícím každodenní práci)
- Funkce školy a jejich proměny (personalizační, socializační, enkulturační)
- Vývoj škol od antiky po současnost
- Správa a řízení škol a školství jako systém: makroúroveň, mezoúroveň, mikroúroveň
- Vzdělávací politika: vývoj

Připomenutí z minula

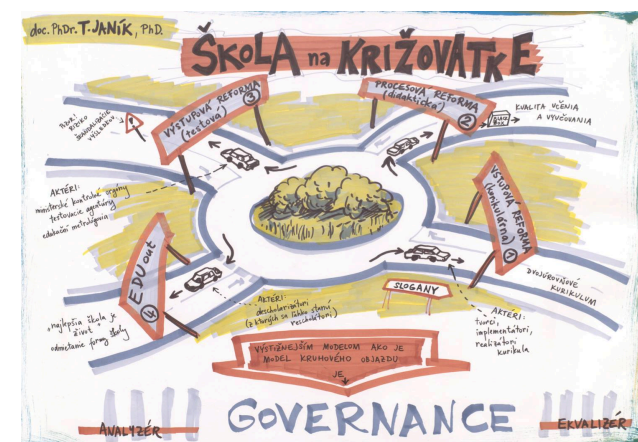

ŠKOLA na KRIŽOVATKE

Kudy kam...?

Představení reformní křižovatky – kruhového objezdu se 3 + 1 výjezdy

- směrovníky u jednotlivých výjezdů (slogany)
- pohledy na edukační krajinu po opuštění kruhového objezdu tím či oním výjezdem (logika fungování)
- lidé za volantem (aktéři)
- čeho se obávat (rizika)

Když se to vezme kolem a kolem a kudy dál (ven)

výstupová reforma
(testová)

procesová reforma
(didaktická)

vstupová reforma
(kurikulární)

**EDUout: vyprazdňování školy
(ideje i instituce),
descholarizace-privatizace-
rescholarizace**

Slogany:

- školy si píší svá kurikula
- my máme kurikulum, ó, my se máme...

Logika:

- operuje na vstupu systému
- drží ve hře vzdělávací obsahy (v ČR vede ke kompetencím)
- ve variantě dvojúrovňového kurikula realizuje ideu decentralizace tvorby kurikula a posiluje autonomii škol

Aktéři:

- tvůrci, implementátoři, realizátoři kurikula (VÚP/NÚV 05-13)

Kritika/rizika:

- odvádí učitele od výuky k psacímu stolu
- nemá velkou sílu měnit výukovou praxi, neboť je papírová
- přecenění ohledu na kompetence jde ruku v ruce s rizikem obsahového vyprazdňování školního učení

procesová reforma (didaktická)

Slogany:

kultura vyučování-učení: kvalita výuky/školy

profesní společenství: rozvíjející hospitace

učitelství jako aktivistická profese

Logika:

- operuje v “černé schránce” školského systému
- jde jí o kvalitu toho, co je didakticky nejryzejší: vyučování-učení
- podprována dalším vzděláváním učitelů: realizuje se ve spolupráci mezi učiteli a výzkumníky ve školách (school-based), staví na analýze výukových situací (research-based) a na navrhování a ověřování (design-based) způsobů jejich alternativního (lepšího) řešení

Aktéři:

- angažované učitelstvo sobě + podpora z fakult a odjinud (např. Hejného matematika, Heuréka, Didactica Viva...)

Kritika/rizika:

- může se zvrtnout v metodikaření
- nebezpečí formalismů a potažmo obsahového vyprazdňování

výstupová reforma (testová)

Slogany:

plošné testování, výstupy z učení, evaluační standardy
skandální zjištění z mezin. srovnávacích šetření

Logika:

- základem řízení ve školském systému je měření vzdělávacích výsledků
- soutěž škol (ideologie konkurenceschopnosti)
- testování, mezinárodně srovnávací šetření - žebříčkování
- skandalizace výsledků - konstrukce vzdělávacích katastrof, zavedení válečné terminologie, šíření paniky, hysterie

Akteři:

- ministerské kontrolní orgány, testovací agentury
- edukační metrologové z výzkumných institutů, „experti“ na vzdělávání

Kritika/rizika:

- vytváří se seberefrenční svět klamu (Scheinwelt) - řeší se “data o vzdělávání” spíše než vzdělávání jako takové
- škola se mění v soutežiště a bojiště - vystresovaní rodiče požadují od vystresovaných škol hyperkvalifikaci pro své vystresované děti (angličtina od MŠ, esperanto od 3. třídy, digitální gramotnost implantovat ihned po narození)

EDUout: vyprazdňování školy (ideje i instituce), descholarizace-privatizace-rescholarizace

Slogany:

- nejlepší škola je život - učit netřeba, stačí s dětmi být (škola domácí/lesní)
- proč se učit, když je všechno na Google - hackni si své vzdělávání
- nespokojení rodiče zakládají školy pro své (nespokojené) děti
- škola je dobrý byznys: ten, který by nejraději školy zrušil, je teď zakládá...

Logika:

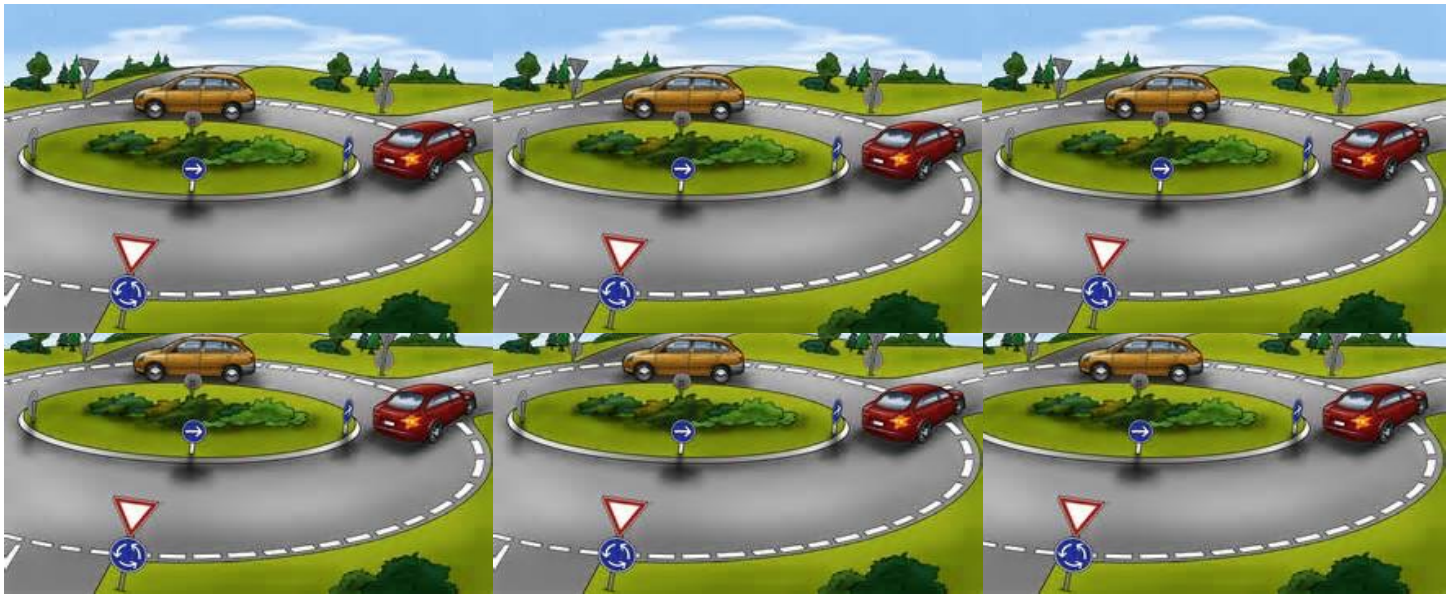
- v reakci na problémy, které běžně běžná škola má, se mnoha různými směry rozvíjejí aktivity, které “řeší” problém školy
- školu jako ideu i instituci vyprazdňují - někdy tak činí z nepochopení tomu, že idea školy je v pořádku, jindy tak činní v zájmu svého vlastního podnikatelského zájmu (descholarizátor rescholarizátorem)

Aktéři:

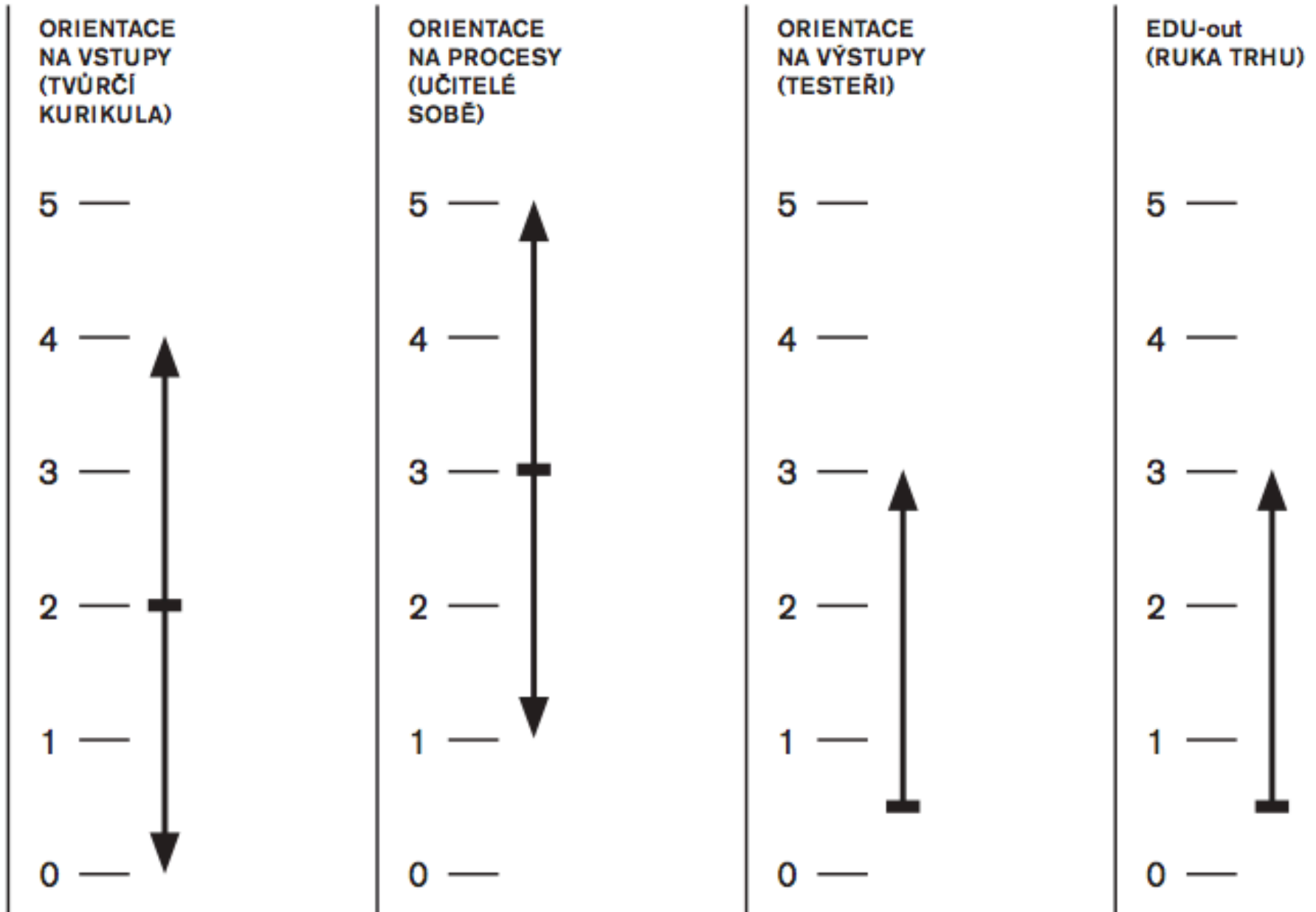
- o.p.s. ... a.s. ... s.r.o. ... typu EDU-out

Kritika/rizika:

- riziko destabilizace školy jako ideje a instituce
- riziko obsahového vyprazdňování školy přináší vážné důsledky - oslabení zájmu o “věcnost”

2005+ (zavádění kurikulární reformy)

2011+ (oslabování kurikulární reformy)

ORIENTACE
NA VSTUPY
(TVŮRČÍ
KURIKULA)

5 —

4 —

3 —

2 —

1 —

0 —

ORIENTACE
NA PROCESY
(UČITELÉ
SOBĚ)

5 —

4 —

3 —

2 —

1 —

0 —

ORIENTACE
NA VÝSTUPY
(TESTEŘI)

5 —

4 —

3 —

2 —

1 —

0 —

EDU-out
(RUKA TRHU)

5 —

4 —

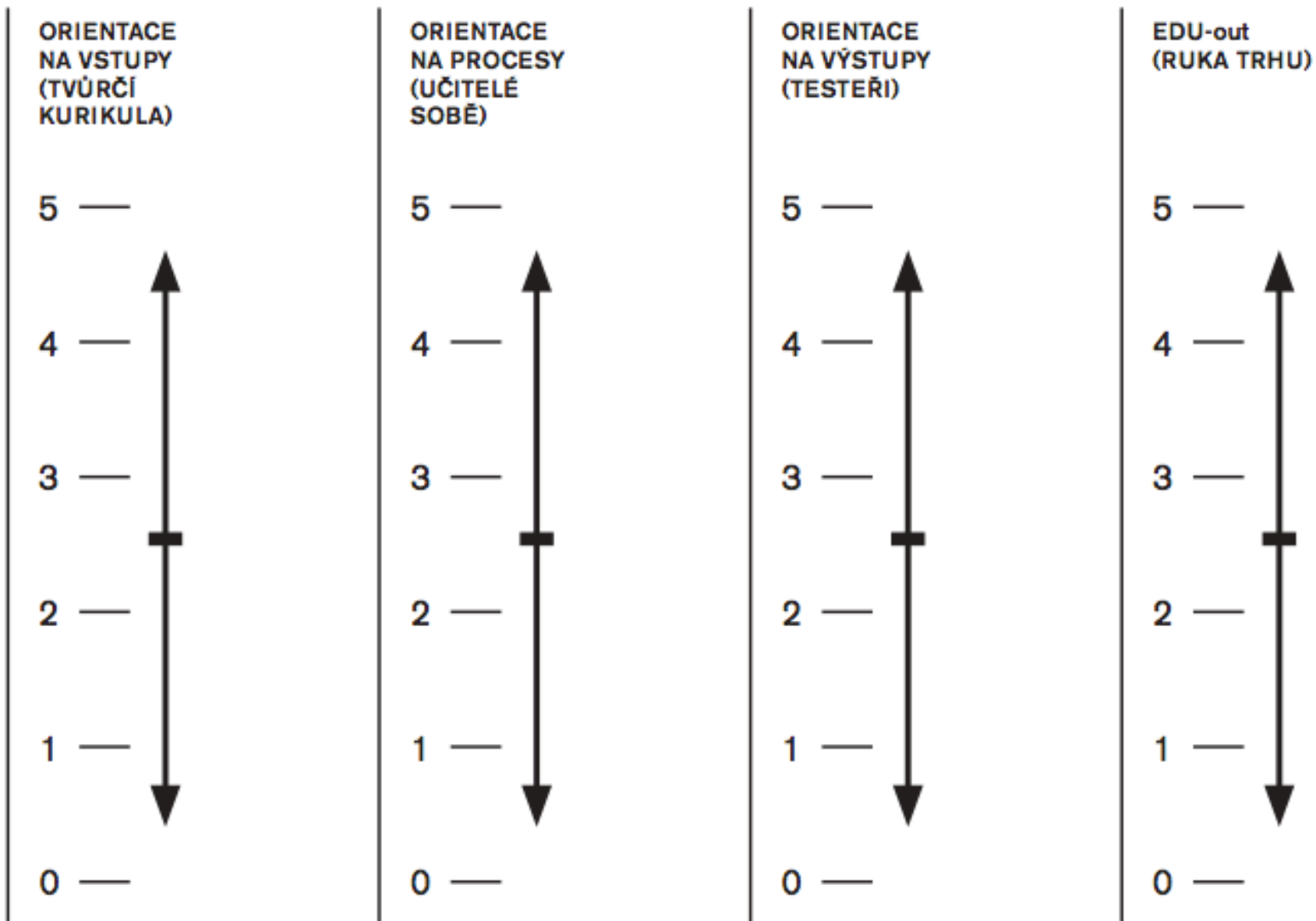
3 —

2 —

1 —

0 —

2013+ (Strategie vzdělávání politiky 2020)

Školy (v) budoucnosti

- Bude pokračovat decentralizace školství – školy budou více **vyrůstat zespoda a rozvíjet se zevnitř**, budou se více **sítovat**
- Školy se více **otevřou svému okolí** (posílí v nich princip regionálního) a stanou se vzdělávacími centry komunit
- Ve větší míře se ze škol stanou **celodenní školy** jako instituce **komplexní edukační péče** – posílí v nich **interprofesionalita**
- Školy se **vyprofilují** (najdou „svoji“ parketu) a zlepší sebe prezentaci
- **Populace žáků bude více rozrůzněná** (sociálně, kulturně, jazykově apod.), školy budou **přehodnocovat zaběhané způsoby práce**
- Význam **základních kulturních technik** (čtení/psaní/počítání) a **vědění o sobě a světě** bude zachován a vzroste význam tzv. **měkkých a přenositelných kompetencí**: umět si klást cíle, učit se učit
- Učitelé **rozšíří svoji aprobovanost o nové dimenze** nad rámec tradičních vyučovacích předmětů

Cestou ke kvalitě
a rozvoji školy (budoucnosti)
je evaluace opřena a kritéria kvality.

Kvalita školy dle dalších autorů

- Průcha, Walterová a Mareš (2003, s. 111) vymezují kvalitu školy jako „žádoucí a optimální úroveň jejího fungování a jejích produktů“.
- Aurin (1991, s. 68–70): výčet znaků efektivních škol: cílevědomé vedení pedagogického sboru školy; angažmá vedení školy; angažmá učitelů; vytrvalost učitelů; strukturované školní dění; intelektuálně náročná výuka; školní okolí podporující výuku; zaměřní pozornosti na práci ve výuce; maximum komunikace mezi učiteli a žáky; vedení dokumentace o žácích; výchovné angažmá rodičů; pozitivní školní klima.

Kvalita školy dle České školní inspekce

Pro hodnocení podmínek, průběhu a výsledků vzdělávání stanovuje ČŠI kritéria v 6 oblastech

- Koncepce a rámec školy
- Pedagogické vedení školy
- Kvalita pedagogického sboru
- Výuka
- Vzdělávací výsledky dětí / žáků / studentů
- Podpora dětí / žáků / studentů při vzdělávání (rovné příležitosti)